



**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

«26» листопада 2024 року протокол № 8

Введено в дію наказом директорки

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

від 27 листопада 2024 року № 01-01/37А-О.Д.

Директорка Вікторія СИДОРЕНКО



ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАТИКА

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

(шифр за ОПП – ОК.11 – дисципліна професійної підготовки)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійна програма: «Педагогіка вищої школи»

Біла Церква 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна інноватика» складена відповідно до навчального плану освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Автор-укладач робочої програми

Кулішов Володимир Сергійович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 12 від 05 листопада 2024 р.)

Рекомендовано на засідання Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 4 від 22 листопада 2024 р.)

Затверджено Вченою радою
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 8 від 26 листопада 2024 р.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрями підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3,5	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова
		Рік підготовки
Загальна кількість годин – 105	Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки	1
		Семестр
	Освітньо-професійна програма: Педагогіка вищої школи	2
		Лекції
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	8
		Практичні заняття
		8
		Самостійна робота
		89
		Індивідуальні завдання
		Творчі практичні завдання
		Вид контролю - екзамен

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить – 15 % : 85 %.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: оволодіння здобувачами освіти загальними засадами педагогічної інноватики, змістом та структурою інноваційної педагогічної діяльності, сучасними технологіями навчання; формування умінь дослідження, проєктування, управління та експертизи педагогічних інновацій, творчого мислення, готовності до інноваційної професійної діяльності.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- розширити уявлення здобувачів освіти про розвиток інноваційних процесів в освіті;
- збагатити уявлення про сутність інноваційної педагогічної діяльності;
- виробити вміння орієнтуватися у різних видах інноваційної діяльності;

- формувати вміння застосовувати отримані знання у різних сферах інноваційної діяльності: педагогічний процес, інноваційна поведінка, спілкування, міжособистісні та міжгрупові стосунки в інноваційному освітньому середовищі;

- формувати вміння вибирати методики діагностики рівня особистісного і пізнавального рівня здобувачів освіти;

- виробити уміння відбирати та оцінювати педагогічні інновації відповідно до цілей і завдань освітнього процесу, урахування рівня підготовки здобувачів освіти;

- формувати вміння самостійно розробляти педагогічні інновації відповідно до цілей і завдань освітньої діяльності;

- виробити уміння творчої реалізації педагогічних інновацій в освітньому процесі закладу освіти;

- формувати готовність майбутніх магістрів до інноваційної професійної діяльності.

Перелік компетентностей, що забезпечує навчальна дисципліна:

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

СК1. Здатність проектувати і досліджувати освітні системи.

СК2. Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.

СК4. Здатність здійснювати експертизу та надавати консультації з питань освітньої політики та інновацій в освіті.

СК5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проєкти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Педагогічна інноватика» здобувачі вищої освіти повинні:

РН1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

РН5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

РН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади педагогічної інноватики

Тема 1. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти

Соціальні та наукові передумови виникнення педагогічної інноватики. Педагоги-новатори в історії вітчизняної педагогіки. Педагогіка співробітництва як новаторський рух у педагогіці 80-х років ХХ ст. Співпраця і співтворчість як характеристики інноваційності у процесах навчання і виховання.

Інноваційність як ознака сучасності. Співіснування двох стратегій організації навчання – традиційної та інноваційної. Інновації та глобальні освітні тенденції.

Пріоритетні завдання сучасної освіти в контексті інноваційних змін у педагогічній теорії та практиці. Державна інноваційна політика в галузі освіти.

Сутність педагогічної інноватики. Об'єкт, предмет та завдання педагогічної інноватики як науки.

Структура педагогічної інноватики. Класифікація педагогічних нововведень.

Науково-понятійний апарат сучасної педагогічної інноватики. Нормативно-правове забезпечення організації інноваційної діяльності в системі освіти України.

Тема 2. Типологія інноваційних підходів у сучасній освіті

Закономірності освітніх процесів в сучасній освіті. Інноваційна діяльність педагога – передумова його конкурентоздатності. Творча індивідуальність сучасного педагога.

Технологічний підхід в освіті. Історія виникнення технологічного підходу.

Педагогічна технологія: поняття, сутність, особливості. Класифікація педагогічних технологій. Поняття авторської педагогічної технології.

Компетентнісний підхід в освіті як системна інновація. Пріоритетні завдання сучасної освіти в контексті інноваційних змін.

Інтеграція в освіті. Інтегроване навчання: діяльнісний та тематичний підходи. Роль і місце інтеграції у сучасному освітньому середовищі. Сутність та особливості інтегрованого навчання. Переваги інтегрованого навчання.

Змістовий модуль 2. Інноваційні педагогічні технології

Тема 3. Сучасні педагогічні технології та їх використання у вищій школі

Поняття про педагогічну технологію. Ознаки педагогічної технології. Структура педагогічної технології.

Класифікація педагогічних технологій. Критерії технологічності педагогічного процесу та ефективності педагогічних технологій. Характеристика основних інноваційних педагогічних технологій.

Поняття особистісно-орієнтованої освіти та навчання. Дослідження проблеми особистісно-орієнтованої освіти.

Сутність, мета і завдання особистісно-орієнтованої освіти та навчання. Моделі та технології особистісно-орієнтованого навчання і виховання. Активні методи як невід'ємні складові особистісно-орієнтованого навчання і виховання.

Інноваційний ресурс історично визнаних педагогічних технологій. Педагогічні інновації в ракурсі перспективного педагогічного досвіду

Дуальна природа педагогічних інновацій. Проблема стимулювання інноваційного стилю мислення сучасного педагога

Тема 4. Технології інтерактивного навчання як інноваційний спосіб організації освітнього процесу

Технології інтерактивного навчання. Мета та завдання інтерактивного навчання.

Вимоги до застосування інтерактивних технологій. Використання дискусій, тренінгів, рольових та ділових ігор у навчальному процесі.

Структура групової дискусії. Етапи навчального заняття з використанням групової дискусії. Форми організації дискусії. Види тренінгів. Етапи розробки навчального тренінгу.

Організація навчального тренінгу. Функції та структура ігрової діяльності. Технологія організації та проведення рольових та ділових ігор. Місце гри в навчанні.

Технологія кооперативного навчання як активна форма групової навчальної діяльності студентів. Ознаки кооперативної групової роботи, види кооперативного навчання. Технологічний процес групової роботи.

Сутність та мета проєктного навчання. Типи проєктів. Основні етапи проєктної діяльності. Переваги проєктного навчання. Особливості втілення

проектної технології у початковій школі. Роль педагога у проектній діяльності здобувачів освіти.

Проблемне навчання як складова сучасних освітніх технологій. Основні характеристики проблемного навчання. Педагогічні функції проблемного навчання. Етапи проблемного навчання. Рівні проблемності. Інноваційні методи проблемного навчання.

Технологія розвитку творчої особистості.

4. Структура навчальної дисципліни

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				Балів (max)
			годин				
			лк.	лаб.	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1 «Теоретичні засади педагогічної інноватики»							
2	Лекція 1	Сутність педагогічної інноватики як науки	2				3
	Практичне заняття 1	Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти			2		6
	Самостійна робота 1	Сутність та структура інноваційної педагогічної діяльності				18	5
2	Лекція 2	Технологічний підхід в освіті	2				3
	Практичне заняття 2	Типологія інноваційних підходів у сучасній освіті			2		6
	Самостійна робота 2	Інтеграція в освіті. Інтегроване навчання: діяльнісний та тематичний підходи.				18	5
2	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1				6	
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1					9
Всього за змістовий модуль 1 – 50 год.			4		4	42	37
Змістовий модуль 2 «Інноваційні педагогічні технології»							
2	Лекція 3	Сучасні педагогічні технології та їх використання у вищій школі	2				3

	Практичне заняття 3	Проектна технологія навчання			2		6
	Самостійна робота 3	Сутність, мета і завдання особистісно-орієнтованої освіти та навчання				20	5
2	Лекція 4	Технології інтерактивного навчання як інноваційний спосіб організації освітнього процесу	2				3
	Практичне заняття 4	Технології проблемного навчання та розвитку творчої особистості			2		6
	Самостійна робота 4	Застосування цифрових технологій у професійній діяльності сучасного педагога				21	6
3	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2				6	
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					9
Всього за змістовий модуль 2 –55 год.			4		4	47	38
Екзамен							25
Всього з навчальної дисципліни – 105 год.			8		8	89	100

5. Теми лекцій

Тема 1. Сутність педагогічної інноватики як науки

1. Передумови виникнення педагогічної інноватики.
2. Сутність педагогічної інноватики. Характеристика основних категорій та понять педагогічної інноватики.
3. Класифікація педагогічних інновацій.
4. Загальна характеристика інноваційних процесів в системі вищої освіти.
5. Структура інноваційного освітнього процесу. Етапи педагогічних інновацій.

Тема 2. Технологічний підхід в освіті

1. Сутність інновацій в освіті.

2. Технологічний підхід в освіті.
3. Із історії становлення і розвитку педагогічних технологій.
4. Етапи інноваційної педагогічної діяльності.
5. Інноваційні заклади освіти в Україні.

Тема 3. Сучасні педагогічні технології та їх використання у вищій школі

1. Педагогічні технології.
2. Моделі навчальних технологій у вищій школі.

Тема 4. Технології інтерактивного навчання як інноваційний спосіб організації освітнього процесу

1. Сутність інтерактивного навчання.
2. Мета та завдання інтерактивного навчання.
3. Класифікація інтерактивних методів навчання.
4. Опис технологій інтерактивного навчання.
5. Форми інтерактивного навчання.

6. Теми та зміст семінарських/практичних занять

Тема 1. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти

1. Передумови виникнення педагогічної інноватики.
2. Роль педагогів-новаторів у розвитку вітчизняної педагогіки.
3. Сутність та зміст педагогічної інноватики. Характеристика основних категорій і понять педагогічної інноватики.
4. Проблеми сучасної освіти в Україні: причини виникнення та шляхи подолання.
5. Інноваційний потенціал сучасного вітчизняного педагога.
6. Нормативно-правове забезпечення інноваційного освітнього процесу.

Тема 2. Типологія інноваційних підходів у сучасній освіті

1. Технологічний підхід в освіті: історія виникнення.
2. Педагогічна технологія: поняття, сутність, особливості.
3. Класифікація інноваційних педагогічних технологій.
4. Компетентнісний підхід в освіті як системна інновація.
5. Інтегрований підхід у сучасній освіті: сутність та особливості.

6. Інтегроване заняття, як сучасна форма організації освітнього процесу.

Тема 3. Проєктна технологія навчання

1. Сутність та мета проєктного навчання. Типи проєктів.
2. Основні етапи проєктної діяльності. Методика виконання проєктів.
3. Роль педагога у проєктній діяльності здобувачів освіти.
4. Критерії оцінювання проєктної діяльності здобувачів освіти.
5. Переваги та недоліки проєктної технології навчання.

Тема 4. Технології проблемного навчання та розвитку творчої особистості

1. Технологія проблемного навчання: основні характеристики.
2. Педагогічні функції проблемного навчання.
3. Розвиток критичного мислення у процесі проблемного навчання.
4. Етапи проблемного навчання. Рівні проблемності.
5. Технологія розвитку творчої особистості: особливості впровадження.

7. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для здобувачів:

1. Підготовка до контрольних заходів – 12 год.
 2. Опрацювання питань, які не розглядаються на аудиторних заняттях – 77 год., з них на виконання індивідуальних дослідницьких завдань – 62 год.
- Усього 89 год.

Індивідуально-дослідницькі та творчі завдання у межах самостійної роботи спрямовані на формування і розвиток практичних умінь підготовки публікацій, доповідей, педагогічних есе та презентацій з актуальних проблем педагогічної інноватики.

Результати опанування відповідного матеріалу перевіряються під час усного опитування, модульного і підсумкового (екзамен) контролю знань.

Перелік тем та завдань для самостійного опрацювання:

1. Сутність та структура інноваційної педагогічної діяльності.
 - 1.1. Знайти та занотувати визначення поняття «педагогічна інноватика», «інноваційний процес», «новація», «інновація», «інноваційна педагогічна діяльність».

1.2. Підготувати реферативне повідомлення на тему «Роль інноваційних процесів у сучасній освіті».

1.3. Підготувати невелике повідомлення про одного з вітчизняних педагогів-новаторів та його основні досягнення.

2. Інтеграція в освіті. Інтегроване навчання: діяльнісний та тематичний підходи.

2.1. Знайти та занотувати визначення поняття «інтеграція в освіті», «інтегрований підхід», «інтегроване навчання», «діяльнісний підхід», «інтегроване заняття».

2.2. Підготувати план-конспект інтегрованого заняття на близьку тему. Визначити переваги і недоліки інтегрованого підходу до організації освітнього процесу у закладі вищої освіти.

3. Сутність, мета і завдання особистісно-орієнтованої освіти та навчання.

3.1. Дайте характеристику поняттю «особистісно-орієнтована освіта». Опишіть основні підходи до організації освітнього процесу за технологією особистісно-орієнтованого навчання.

3.2. Підготувати фрагмент заняття із використанням технології особистісно-орієнтованого навчання. Проаналізуйте роль педагога та інших учасників освітнього процесу при використанні технології особистісно-орієнтованого навчання.

4. Застосування цифрових технологій у професійній діяльності сучасного педагога.

4.1. Опишіть переваги та недоліки застосування цифрових технологій в освітньому середовищі закладу вищої освіти.

4.2. До теми заняття (на вибір) розробіть навчально-методичне забезпечення у цифровому форматі (презентації, навчальне відео, структурно-логічні схеми, онлайн-ресурси, тощо).

4.3. Підготувати реферативне повідомлення на тему «Роль цифрових технологій для дистанційного навчання в сучасному закладі освіти».

8. Перелік питань до екзамену з дисципліни

1. Сутність педагогічної інноватики.

2. Об'єкт, предмет та завдання педагогічної інноватики як науки.

3. Структура педагогічної інноватики.
4. Класифікація педагогічних нововведень.
5. Історія виникнення технологічного підходу.
6. Педагогічна технологія: поняття, сутність, особливості.
7. Класифікація педагогічних технологій.
8. Поняття авторської педагогічної технології.
9. Компетентнісний підхід в освіті як системна інновація.
10. Пріоритетні завдання сучасної освіти в контексті інноваційних змін.
11. Нормативно-правове забезпечення організації інноваційної діяльності в системі освіти України.
12. Сутність та особливості інтегрованого навчання.
13. Переваги інтегрованого навчання.
14. Інтегроване заняття як одна з нетрадиційних форм організації освітнього процесу.
15. Стратегії розвитку критичного мислення.
16. Особливості інтерактивного навчання.
17. Мета інтерактивного навчання.
18. Класифікація інтерактивних методів навчання.
19. Опис технології інтерактивного навчання «Карусель».
20. Опис технології інтерактивного навчання «Акваріум».
21. Структура інтерактивного заняття.
22. Застосування інтерактивних методів навчання на заняттях у вищій школі.
23. Переваги інтерактивного навчання.
24. Сутність проєктного навчання.
25. Основна мета проєктного навчання.
26. Напрями ефективного використання проєктної технології у освітньому процесі.
27. Типи проєктів.
28. Основні етапи проєктної діяльності.
29. Переваги та недоліки проєктного навчання.
30. Роль педагога в організації проєктної діяльності здобувачів освіти.
31. Проблемне навчання як складова сучасних освітніх технологій.
32. Основні характеристики проблемного навчання.
33. Педагогічні функції проблемного навчання.
34. Етапи проблемного навчання.
35. Технологія розвитку творчої особистості.
36. Педагогічне новаторство у системі освіти. Технологія портфоліо.

37. Педагогічна творчість як основа створення освітніх інновацій.
38. Педагогіка партнерства – основні ідеї, принципи та сутність.
39. Основні напрями інноваційних процесів у системі освіти України.
40. Сутність інноваційної педагогічної діяльності.
41. Готовність педагога до інноваційної діяльності.
42. Головні критерії передового педагогічного досвіду.
43. Вивчення передового педагогічного досвіду як шлях до самовдосконалення
44. Інноваційна компетентність сучасного педагога.
45. Мобільне навчання у системі сучасних освітніх технологій.
46. Мультимедійні технології навчання у вищій школі.
47. Використання ігрових технологій на заняттях у вищій школі.
48. Інклюзивна освіта: сутність, мета, завдання і принципи впровадження.
49. Організація роботи педагогічного персоналу із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами.
50. Досвід педагога як важливий чинник проєктування авторської технології.

9. Методи навчання

Навчання не залежно від форми викладання (очна чи дистанційна) передбачає використання словесних (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), наочних (ілюстрація, демонстрація, спостереження) та практичних (практична робота, тренувальні і творчі вправи) методів навчання.

Під час лекційних занять використовуються презентації, які поєднують словесні та наочні методи навчання, що дає можливість здобувачам вищої освіти акумулювати знання.

Під час практичних занять застосовуються словесні та практичні методи навчання, які спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти здібностей пізнання, а саме: дискусії, індивідуальна та командна форма роботи, кейси.

Самостійна робота базується на наочних та практичних методах навчання і направлена на самостійне оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями за темами навчальної дисципліни.

10. Система оцінювання навчальних досягнень

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою за видами навчальної діяльності.

Види робіт	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	12
Участь у практичних заняттях (виступи, проблемні ситуації)	24
Самостійна робота (аналіз інформаційних джерел, підготовка повідомлень, опрацювання спеціальної літератури)	21
Тестування за змістовими модулями 1 та 2	18
Екзамен	25

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Е-бібліотека до ОПП «Педагогіка вищої школи». URL: <https://surl.lu/kykqkc>
2. Кулішов В.С. Дидактика вищої школи: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 142 с. URL: <https://surl.li/rtqjid>
3. Кулішов В.С. Педагогічна інноватика: методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з дисципліни. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 15 с. URL: <https://surl.li/tpcqtd>

12. Рекомендована література

ОСНОВНА

1. Вітвицька С. С. Педагогіка вищої школи: практикум. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 174 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/36984/1/Посібник%202023%20-%20XIMІЯ%202023.pdf>
2. Інноваційні освітні технології : навчально-методичний посібник / упорядник Л. М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2647/1/Навчально-методичний%20посібник.pdf>
3. Інноваційні технології в освітньому процесі / І.В. Хом'юк, В.А. Петрук, О.А. Голюк, В.В. Хом'юк: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2020. 88 с.
4. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г.Л. Єфремової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020. 444 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/14608/1/MonPaluch.pdf>
5. Кулішов В.С. Дидактика вищої школи: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 142 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731992/1/Дидактика%20ВШ_посібник.pdf
6. Кулішов В.С. Педагогічна інноватика: методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з дисципліни. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 15 с. URL: <https://surl.li/tpcqtd>
7. Лаппо В.В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник. ІваноФранківськ : НАІР, 2020. 360 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/15385/1/Посібник%20Пед.%20інноватика.pdf>
8. Основи педагогіки та інноваційні технології у вищій школі : Навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії (PhD) за третім (освітньо-науковим) рівнем у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» / уклад. Л. І. Васецька. 2-е вид., доповн. і перероб. Запоріжжя : ЗДМФУ, 2023. 145 с. URL: http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/18867/1/Навч.-метод.%20посібник.%20здобув.%20_2023.pdf
9. Педагогічна інноватика : навчально-методичний посібник / М.В. Братко, М.В. Козир. К.: Київ . унт ім . Б . Грінченка, 2021 . 272 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/40105/1/Bratko_MV_Kozyr_MV_NMPPI_2021_PI.pdf

ДОПОМІЖНА

10. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: навчально-методичний посібник / За заг. редакцією проф. В. Стинської, доц. Л. Прокопів / Автор. кол.: Т. Завгородня, З. Нагачевська, Б. Савчук, В. Стинська, І. Стражнікова, І. Єгорова, В. Ковальчук, Л. Прокопів, Н. Салига. Івано-Франківськ, 2021. 430 с. URL: <https://kpibs.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/126/2021/09/Актуальні-проблеми-розвитку-вищої-освіти.pdf>

11. Єрмоленко А., Кулішов В., Шевчук С. Розвиток інноваційної компетентності сучасного педагога професійної школи. *Імідж сучасного педагога*. 2020. № 5 (194). С. 52–57. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728599/3/214980-Текст%20статті-487708-1-10-20201108.pdf>

12. Кулішов В.С. Аналіз вітчизняного ринку праці щодо затребуваності фахівців за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. *Імідж сучасного педагога*. 2022. № 4 (205). С. 27–31. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733066/1/Кулішов_ринок%20праці.pdf

13. Кулішов В.С. Теоретичні і методичні аспекти проведення інтегрованих занять у закладі професійної освіти на засадах компетентнісного підходу: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2021. 68 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/724681/1/Кулішов%20В.С._навчально-методичний%20посібник%202021.pdf

14. Педагогіка вищої школи : Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.

15. Сидоренко, В. В., Кулішов, В. С., & Торба, Н. Г. (2023). Інноваційні підходи до організації видів практик здобувачів вищої освіти в період воєнного стану. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 5(1), 1-15. URL: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5110>

16. Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практико-зорієнтований аспект: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/728477/1/ДИДАКТИКА%20посібник.pdf>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

17. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dnpb.gov.ua>

18. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

19. Закон України «Про освіту»: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

20. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.mon.gov.ua

21. Навчально-інформаційний портал БІНПО: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://binpo.com.ua>